

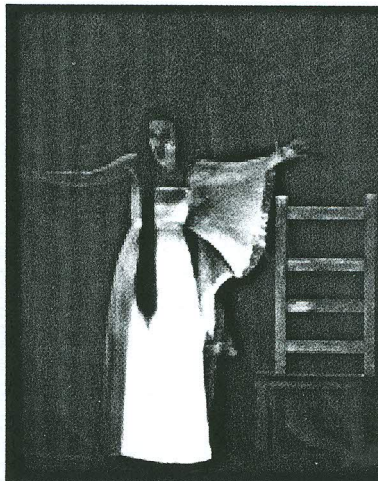
KAKS UUSLAVASTUST ESTONIAS

Üks mõneti võõrastav

Richard Strauss'i ooperi "Salomé" esietendust 3. märtsil Estonia teatris ootasid kõik eesti muusikahuvilised kannatamatult. Viimast korda oli see ooper lavastatud Eestis 1973. a ja uus lavastus oli täiesti õigustatud.

Kahjuks ei õigustanud prantslaste Françoise Terrone'i ja Philippe Godefroid' režii vaatajate lootusi. Arvatavasti planeerisid lavastajad teha midagi tinglikult-nüüdisaegselt, sarnast Bertmani "Näki-neiuga", kuid see ei õnnestunud. Richard Strauss'i muusikaline tekst ei olnud täpselt säilitatud, ühevaatuseline ooper oli jagatud pooleks, mistõttu langes muusikaline pinge. Esiplaanile tuli helilooja kavatsusest erinevalt vastandamise asemel meeleolude sarnasus.

Lavastajaid vedas alt ka filosoofia liialdatud osa. Lavastuse aluseks on ooperi freudistlik kontseptsioon, milles on palju õiget, kuid palju ka kahtlast. Absoluutset protesti kutsub esile teadlik mittealistumine nii helilooja kui ka Oskar Wilde'i tahte. Nii Wilde'i näidend kui ka sellele süžeele loodud ooper on rõhutatult erootilised; erootika kulminatsiooniks on "Salomé's" "Seitsme loori tants". Lavastajad näevad selle tantsu ootuses vaid publiku rikutust ning seda ei näidata (tantsu kannab ette vaid orkester). Lavastajate mõte, et erootika = rikutus (mitte üks sügavamaid loodusinstinkte) on iseenesest ka naeruväärne. Pealegi on lavastajad kurdid puhtmuusikalise arengu osas kui

leva Kepe Salomé'na

Harri Rospu foto

valmistatakse ette meelelist kulminatsiooni ja siis neid ootusi petetakse, tunneb vaataja ennast nii, nagu pakutaks talle leiva asemel kivi. Filosoofia ei asenda kunagi loodust.

Ka paljud teised stseenid paistavad ebaloomulikena. Näiteks toimub Salomé ja Johhanaani armastusdialoog I vaatuses paljude teiste tegelaste juuresolekul. Sel juhul pole ime, et Salomé ei õnnestu prohveitit võrgutada, ja selle jaoks pole üldse vaja olla mingiks pühakuks. Mul ei ole midagi selle vastu, et Johhanaan toimetatakse augu asemel puuri. Kuid milleks ronib Salomé puuri katusele? See ei ole läbipaistev ning kui ta laulab, kui ilus on see, mida ta puuris näeb, on seda raske uskuda. Selliseid näiteid on palju.

"Filosoofiline" suunitlus ilmneb negatiivselt ka Françoise Terrone'i **kostüümides**.

Teatavasti toimub tegevus Juudamaal. Kuid kõik tegelased on riietatud nii, et võib ainult imestada, kuidas nad ei sure kuumuse kätte. Näiteks Herodes tuleb lavale paksus mundris ja saabastes, vanad juudid askenazi kostüümides, mis tekkisid XVIII saj Saksamaal jne. Kõik on mustas, kuid see soojust säilitav värv on Palestiina jaoks väga imelik. Ma saan aru, et see peab olema sümbol, kuid see sümbol on ka vastuolus Strauss'i muusikaga, mis on kooskõlas ajaloolise tõega. Ning kui Herodes laulab, et tal on niisuguses kostüümis külm, paistab see ka naeruväärsena.

(Jääb pooleli)

Mark Rais